

ДІЛО

Виходить щодня рано

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. шваб. 143.322.
Адреса для телеграм:
„Діло“, Львів.
Головний Редактор прий-
має від 11—12 год. перед-
полуднем.
Рукописи не звертаються.

ПЕРЕДПЛАТА В КРИЮ:
Місячно 5-00 зод.
Чвертьрічна 15-00 „
Піврічна 30-00 „
Річно 60-00 „

ЗА ГРАНИЦЮ: В Америці і Заході,
Франції, Голландії, Бельгії 20 фр. фр.
Італії 7-50 зод., Німеччині 7-50 зод.,
Швейцарії 5 шв. фр., Чехословач-
чині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Бол-
гарії 7-50 зод., Австрії 7-50 зод.,
Зінна адреса 1 зод.

Телеф. Редакції 29-41.
Друківні: 29-26.

В СПРАВІ ОГЛОШЕНЬ
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
20 сот.

Народне майно на ліцитації!

До чого довела господарка ком. Бачинського в Народньому Домі.

Довідаємося, що на день 18. жовтня ц. р. назначено ліцитацію дібр Костенів і Білка, далі реальності при вул. Курковій 14, в якій міститься московська бурса. Ліцитація вже мала відбутись у серпні, але її відложено з тої причини, що хтось здер, очевидно навмисне, оголошення коморника про ліцитацію. Ця формальність покищо вистала, щоб на цей раз ліцитацію припинити. Але сумніваємося, чи дру-

гий раз, себто 18. жовтня, її в той спосіб у-
дасться знову ударемити. Довги, за які йде
ліцитація, доходять до 1 мільона 100 тисяч зо-
лотих. Згідно з процедурою, якщо ця сума не
буде при першій ліцитації осигнена, має від-
бутись друга і тоді ліцитовані об'єкти можуть
бути продані за таку суму, яку хто дасть, себ-
то за суму, яка не стоятиме у ніякому відно-
шенні до вартості ліцитованих об'єктів.

Делегація Конгресу національностей у голови Союзу Народів.

Розмова пос-ки М. Рудницької з міністром Бенешом.

Женева, 8. вересня 1934.

В суботу 8. ц. м. прийняв міністер Бенеш,
тогочасний голова Ради Союзу Народів, на
одногодинній аудієнції делегацію Конгресу
Національностей. В делегації взяла участь як

представниця українців пос. Мілена Рудниць-
ка, яка мала змогу в останій розмові з'ясувати
голові Ради Союзу Народів становище Україн-
ської Парламентарної Репрезентації і цілого
українського народу в справі прийняття СССР
до Союзу Народів.

Нові українські кооперативи.

Рішенням Дирекції РСВК дня 4. серпня
ц. р. прийнято в члени Товариства такі коопе-
ративи: 1. „Українська Райфайзенка“, кооп. з
обм. порукою Вязова (пов. Жовква), 2. „Буду-
чість“, кооп. з обм. відповід. Корвинки (пов.
Перемішль), 3. „Районна Молочарня“, кооп.
з обм. відповід. Лісненчів (пов. Львів), 4. „Ра-
йонна Молочарня“, кооп. з відповід. уділами
Тростянець (пов. Снятин), 5. „Будова Церкви“,
кооп. з обм. пор. Береміні (пов. Зборів).

Рішенням Дирекції РСВК дня 31. серпня
ц. р. прийнято в члени Товариства кооперативи:
1) Госп.-спож. С-ка „Дністер“, кооп. з обм.
відповід. Вільховець (пов. Борщів), 2) „Україн-
ська Християнська Шадниця“, кооп. з обм.
відп. Воля Висоцька, 3) „Українська Райфай-
зенка“, кооп. з обм. відп. Купичівля (пов. Жов-
ква), 4) „Українська Райфайзенка“, кооп. з
обм. відп. Чернихівці (пов. Збарж), 5) „Укра-
їнська Райфайзенка“, кооп. з неом. відповід.

Данилівці, 6) „Українська Райфайзенка“, кооп.
з неом. відп. Цецова (пов. Зборів), 7) „Пові-
това Торговля“, кооп. з обм. порукою Буськ
и Львова (пов. Камінька Стр.), 8) „Ощадність“,
кооп. з обм. відп. Підлаужне (пов. Костопіль),
9) „Спільна Праця“, кооп. з обм. відп. Коршів
(пов. Луцьк), 10) Госп.-спож. С-ка „Надія“,
кооп. з обм. пор. Вездесина (пов. Надвірна),
11) „Золотий Колос“, кооп. з відповід. уділами
Перемішль, 12) „Українська Шадниця“, кооп.
з обм. відповід. Торки (пов. Перемішль), 13)
Кооп. каса „Самоліт“, кооп. з обм. відп.
Любича Камеральна (пов. Рава Руска), 14)
„Перемога“, кооп. з обм. відп. Дубаневич (пов.
Рудки), 15) „Українська Райфайзенка“, кооп.
з неом. відп. Спасів (пов. Сокаль), 16) Госп.-
спож. С-ка „Народна Праця“, кооп. з обм. пор.
Нивочин (пов. Станіславів), 17) „Каса Стефчи-
ка“, кооп. з неом. відповід. Стриганці (пов.
Товмач).

Пакт трьох балтійських держав.

ЖЕНЕВА, 12. 9. ПАТ. Сьогодні підписано
трактат порозуміння і приязні між Естонією,
Латвією і Литвою. Трактат підписали від Есто-
нії мін. Селіама, від Латвії Мунтерс, від Литви
Ловорайтис. Трактат має на меті розвинути спів-
працю між трьома державами, причинитися до
порозуміння балтійських держав, до збереження
миру та консолідування закордонної політики в
дусі основ, уст立нених в пакті Ліги Націй.

ЖЕНЕВА, 13. 9. ПАТ. У зв'язку з підписан-

ням трактату порозуміння і співпраці між Лит-
вою, Латвією і Естонією делегати трьох держав
привали вчора представників міжнародної пре-
си. Міністер Селіама зложив заяву, в якій за-
значив, що підписаний трактат є щасливим за-
кінченням приязних зусиль трьох держав, що
затуються від 1919 р. Трактат має на меті зміц-
нити взаємне довіря трьох балтійських держав і
буде мати благодатні наслідки для організації
миру і безпеки в тій частині Європи

Слідство в справі катастрофи „Марокестль“.

НЬЮ ЙОРК, 13. 9. ПАТ. Функціонари департа-
менту справедливості глядали вчора на кораблі
„Марокестль“, який ще горить, за тілом капі-
тана Вільмота. Аж вчором адалось його візнайти.
Крім того шукали за корабельною книгою та ін-
шими документами. Радіотелеграфіста Алагеа
відправлено до в'язниці. Кілька членів залози зі-
знало перед слідчою комісією, що ратункові чо-
вин спустили на воду без пасажирів або забирали
їх в дуже незначній кількості.

ЛОНДОН, 13. 9. ПАТ. Райтер простувє пові-
домлення „Нью Йорк Ворлд Телеграфу“, що през.
Рузвельт зажадав переведення дохождень у спра-
ві діяльності комуністів у Нью-Йорку і Гавані.
Таку декларацію зложив не Рузвельт, але пред-
сідник слідчої комісії, яка займається вияснен-
ням причини катастрофи корабля „Марокестль“.

НЬЮ ЙОРК, 13. 9. ПАТ. На основі останніх да-
них у катастрофі корабля „Марокестль“ загинуло
або пропало 135 осіб, з того 42 члени залози.

Французькі радикали відкликуються до народу.

ПАРИЖ, 13. 9. ПАТ. Коло 40 депутатів ра-
дикальної партії зібралось вчора, щоб устали-
ти тактику партії при незалежних кантональ-
них виборах. Після довгої дискусії рішено звер-
нутися до краю з маніфестом, який асегує стано-

вище партії супроти найважливіших політичних
справ. Радикальна група рішила одночасно ви-
словити б. прем'єрові Шотанові довге довіря і
осудити атаки преси з приводу його кандидату-
ри до сенату

Совітські судді хабарниками.

МОСКВА, 13. 9. ПАТ. Перел найвищим судом
Совітської України розпочався в Київській сесій-
ній процес б. віцепрокуратора київської округи
Ромуланда і слідчого судді Підгірного, обвину-
ачених в хабарництві і зловживанні влади. Обви-

нувачені, дістаючи хабарі, адержували справи
на спекуляцію, спрямовували слідство на фаль-
шиву дорогу і тили до відповідальності не-
винних.

ФУТРА

жіночі і чоловічі готові і до міри
по найнижчих фабричних цінах —
поручає

Фабрика футер „ХРОМ“.

Львів, Руська ч. 20, Телефон 71-83
Городицька ч. 97, 53-23

До 31. жовтня ц. р.

повинен кожний українець власний буди-
нок виповісти у ПЗУВ обезпечення 1/2 частини
вартості будинку і обезпечити її в оди-
ному українському

Т-ві Взаїмних Обезпечень „Дністер“
у Львові, вул. Руська ч. 20.

Х. Конгрес Національностей.

(Кореспонденція з Берна).

Берн, 7. вересня 1934.

Цьогорічний Конгрес Національностей, яко-
го парали відбувалися в днях 4.—6. вересня в
будинку швейцарського парламенту в Берні,
був десятим з черги зйомом представників
національних груп, що зивають версальському
мирові опинилися в межах чужих держав та я-
ких післявоєнна політична термінологія окре-
стила офіційною назвою „національних мен-
шин“. Тому й не дивно, що перший день його на-
рад, як це звичайно буває на ювілейних конгрес-
сах, мав ретроспективний характер,
себто був присвячений оглядові дотеперішніх
праць і досягнень тієї установи. Не тільки пре-
зидент конгресу д-р Вільфаа і генеральний секре-
тар д-р Амменде, переводили на іншуграційному
засіданні підсумки десятилітньої діяльності
конгресу, але також представники поодиноких
національних груп зясовували у своїх заявах
відношення і дотеперішню співучасть даної мен-
шини у конгресі.

Щойно, коли закінчилася святочна частина,
приступив конгрес під кінець першого дня до ді-
лових нарад, в яких найбільшу увагу притягало
до себе питання так званої генералізації
меншинних прав. Як відомо, зголось поль-
ський уряд ще весною цього року до Союзу На-
родів внесок з домаганням поширити охоро-
ну меншин, яка обов'язує тільки в деяких держа-
вах, на всі держави, що є членами Союзу На-
родів. Треба пригадати, що в Конгресі Національ-
ностей засідають деякі національні групи, по-
збавлені навіть тих мінімальних гарантій своїх
національних прав, які дає меншинний трактат
і тому конгрес видивав уже не раз минулими ро-
ками питання генералізації міжнародних мен-
шинних зобов'язань на всі держави. Не могло бу-
ти сумніву, що цьогорічний конгрес займе по-
зитивне становище до польського внеску.
Дискусія, яка велася над цією точкою порядку
нарад, була жива, цікава і неповажена полі-
тичної „лікантерії“. Всі промовці були згодні в
тому, що польський внесок, який на перший по-
гляд робить враження такого прихильного до
меншин, на ділі не був подиктований жорстою за-
дою меншин, а навпаки, що це з боку Польщі
тільки зручний маневр для звільнення себе з
меншинних зобов'язань. Одні інтерпретували
польський внесок як пакість ароблену Франції,
якої подавали за його мотив зобов'язання, щоб
Совіти, коли вступили до Союзу Народів, не ша-
хували Польщі інтерпеліціями про положення
українців і білорусів, що перебувають у межах
Польщі. Цілий конгрес станув згідно на стано-
вищі, яке висловив минулого року представник
Ізраїлі над дотичним внеском, а саме, що дот-
еперішня безпека міжнародної охорони меншин

ГАЛЯНТЕРІЯ ЖІНОЧІ, МУЖЕСЬКА У ВЕЛИКІМ ВИБОРІ По цінах дуже низьких. Поручає Ф-на ЗІГМУНТ ЗАЛЕСКИЙ вул. Ботнік. Ч. 4
178

не сміє вважатися та що вона мусить залишитися неваруша, як довго не можна її поширити.

Для нас, українців, питання генералізації меншинних гарантій не представляє більшого значіння тому, що в усіх трьох державах, де наводяться західні українські землі, себто у Польщі, Румунії і Чехословаччині обов'язує трактат про охорону меншин. Ніхто з нас не має ніяких ілюзій щодо практичної вартості цього трактату, але з другого боку ніхто з нас не сумнівається, що моглоб бути ще гірше, якби його не стало. І тому однодушно встановице всіх українців у цій справі, що ніяка держава, яка підписала меншинний трактат, не може бути звільнена з його зобов'язань.

У зв'язку з питанням генералізації меншинних прав виникла на конгресі друга справа, що привнуло досі до себе увагу цілого міжнародного світа та яка має найбільше значіння й для нас, — а саме справа прийняття Світового Союзу до Ліги Націй та гарантій, яких треба від нього домогтися на випадок його прийняття. При цій нагоді обговорювали на конгресі національну політику Світів, яка неминусерво нищить усі неросійські народи, зокрема справу голоду, як засобу тієї політики.

Ця справа присвятила також найбільше уваги у своїй промові посолка М. Рудницька. Як відомо, вона одна репрезентувала на цього-річного конгресі в Берні українське населення під Польщею і була загалом одинокою українською делегаткою, тому, що не приїхали українці з Буковини. З важкого свого завдання вивчалася пос. Рудницька якнайкраще. Через наїпортові труднощі вона приїхала до Берна аж 5. ц. м. і негайно після свого приїзду пішла на сальо нарад, щоб з'ясувати становище українців до всіх питань, які були на порядку нарад. Конгрес, поінформований на своєму першому засіданні президентом д-ром Вільфамом про перепони, які спричинили спізнання української делегатки, зготовив їй при її появі на сальо дуже тепле прийняття. Пригадавши коротко застереження, під яким українці приступили до Конгресу меншин, пос. Рудницька з'ясувала наше становище до питання генералізації меншинних зобов'язань, а опісля зупинилася довше на справі при-

йняття Світів до Ліги Націй. Промову пос. Рудницької перебивали кілька разів гарячими оплесками, аїшшла вона також дуже прихильний підгук у швейцарській пресі („Журналь де Женев“ з 6. IX., „Дер Бунд“ ч. 415. з 6. IX. і „Нає Шріхер Цтг“ ч. 1589 з 5. IX.). У протилежність до становища більшості конгресу, яка не противилася прийняттю Світів до Союзу Народів, а тільки домогалася від них гарантій щодо зберігання національних прав, пос. Рудницька ама-лювала негативне становище українців до самої ідеї прийняття Світів до Союзу до Ліги Націй. І саме ця неперимирність української делегатки до більшовиків зєднала її з прихильниками швайцар-

ської преси, яка зі своїм урядом і цілим швайцарським громадянством займає стого негативне відношення до співпраці з більшовиками в рамках Союзу Народів.

Збираючи все те, треба ствердити, що австрійський посолка Рудницька на Конгресі Національностей у Берні був незначайно для нас успішним вступом для властивої української акції у справі прийняття Світів до Союзу Народів яку мусить повести всі кола українського громадянства, а живе поза межами Світів Союзу, щоб документувати перед світом однодушне становище нашого народу до поневолення України більшовиками.

В. Д.

Розв'язання ББ?!

Таку неімовірну сенсацію принесли нині опозиційні польські газети, у першу чергу євдецька преса, зрештою з обережними застереженнями, що це поголоска, передавана у пресі „з журналістичного обов'язку“. Безпосередню притоку до тої поголоски дали збори виленської групи ББ, де зібри то рішили (це теж лише поголоска) розв'язати ту проурядову партійну організацію і на її місце покликати до життя партію під назвою „Клуб Праці“. Однак підставу до всіх тих поголосок про ліквідацію ББ чи то лише на якомусь вузкому терені Польщі чи у цілій державі — дають внутрішні суперечки в ББ про ідеологічний характер тієї організації, а радше про шляхи господарської і соціальної політики, суперечки інтересам деяких груп, заступлених нині у ББ.

Про пресову полеміку на цю тему, головово про становище санацийного „Кур'єра Поранного“ з одного боку і санацийного „Часу“ з другого — ми вже писали. Нині можемо заявляти, що та полеміка не лише не утихнула, але й заточила ширші кола, ніж лише часописні сторінки. З допомогою прихильникам „курсу на ліво“ прийшла жирардівська афера: вона дала знаменитий жир до кампанії проти консерватистів, зпоміж яких кілька чільних одиниць страшенно у тій афері скомпромітувалось. Передовсім наслідком партійного суду виключили з ББ і примусили скласти мандат сен. Добецького, в якого віллі підписано оту ославлену „паршиву умову“ польських акціонерів Жирардова з французькими. Потім викинули посла Ізвіковського. Тепер власти ББ займаються причастістю до тієї справи чи може ще якимись фінансовими історіями сенаторів Тарговського (голова сенатського клубу

ББ) і Соболевського. У зв'язку з цією сенсаційною справою арештували графа Потоцького. Домовили ще самогубство Ледяницького. Проти арештартичної санацийної консерви пішов похід, що аїш — мовляв — свою участь у ББ використувували лише для особистої наживи, зі шкодою для земляків і держави.

З другого боку йде рух серед „людовців“, які почали кокетувати санациєю та розв'язати опозицію анонімовими розмовами з редактором „Кур'єра Поранного“. Видно, що опозиційні сили не дуже ласі до спадщини після консерватистів, коли запідозрюють у санацийних силах посла Валерона його однопартійці прихилили зректися проводу у „Строївцях Людові“ Непеси і євдецьки лише злородно реєструють факти.

Але консерватисти теж не пригладяться доходів проти них байдуже. У статті п. л. „Сили опозиції“, „Час“ (12. ц. м.) вивчає, що „з потребують тієї кампанії переформатувати, бо „вплив і значіння тих паїв у таборі є відносно пропорційними до їх арганції і безжестивості... Як довго Блок зберігатиме свій дотеперній характер репрезентації цілого громадянства, так довго маємо в його нутрі виконати деякі завдання“. Но і консерватисти декларують при тії нагоді ще раз „довіра до маршала“ та вивчають, що ціла кампанія проти них це вода на чині опозиції, головово євдецькі.

Однак мабуть такі у санацийній вершині зремагає погляд, що нинішній „характер репрезентації цілого громадянства“, до якого досі претендував ББ, не приносить чести і користи аїш тому таборові підсудчиків, що робив трагедію

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА“ З ДНЯ 15. ВЕРЕСНЯ 1934.

АНАТОЛЬ КУРДИДИК.

Зизом на „Торги“.

(Вражіння й замітки.)

„Таргі“ — то так, але чому „Сходне“ — не знаю.

Часи, коли всі захоплювалися східним судисом — глибоке минуле. Вилікував нас з цього телячого захвату процес Союзу Визволення України, вилікував сусідів з нього Гтлер. Десь часом завітає ще якась східна ескадра до Гдині, але напівправду — Схід не в моді. Навіть „східними кресами“ журяться тільки п. Грабики, а східний обряд це вже щось таке темне і далеке... І тому важко збагнути тайну й символістику назви цього збіговища, яке є на колишній „Повиствовій Площі“ і з якого — подуманого зразу, як звязкового з медведом зі Сходу — залишилася тільки не дуже навіть почесна назва.

Хто шукав би Сходу на „Таргах“, міг би знайти тільки схід сонця та поляків східного виробу, що у подібні кількох гуцулів продають ліжники й як тільки можна вимішати горох з капустою, так вони мішають гуцульський говір із польською мовою, створюючи справді гуцульську регіональну мову, за яку так побивається „Т-во Пшиякоп Гуцульщини“. Це така чудова мова, що й відомому спецові від революцій у граматичні, д-рові Святицькому, заімпонувала. І ця східно-малопольсько-гуцульська мова одинока, що на „Таргах“ може зацікавити оба братні народи з півд.-східних воєвідств.

Історія „Таргів“ мабуть дуже цікава, але я її не знаю. Як кожний модерний парадокс, почалася того року, коли я був у 6-й гімназії, з великою помпою. Пізніше велич відпала, а залишилася тільки помпа, якою помпують місто батьки міста, заслужені й гідні пам'ятника за це діло, одиниці. Нині „Таргі“ дійшли до такого імпозантного вигляду, що можна на них хіба імпозантно занудитись, шукуючи і

„таргів“ і „сходів“, як це зрештою роблять з усім спіхом численні виставці кожного дня.

Але що людина має тягу до розваги й цирку — то й на „Таргах“ доволі публіки, серед якої одного дня найшлася й моя скромна особа, мабуть тому, що дістала редакційну карту вступу з фотографією (— Чудовий профіль! — каже одна моя знайома). Не знав я, що з тією картою вступу зробити, витягнув золоте перо (штука — 5 зол., дві штуки — 9 зол., три штуки — 13 зол.) й помандрував, оправдуючи себе журналістичним обов'язком, на „Повиствову Площу“. Там перебіг оком і ногами павільону і стверджую:

У першому з краю павільоні „монополь“ є чудова горілка й чудові папіроски й дуже побажано булоб, щоб ними частували для реклами рецензентів. Веселий був би після цього погляд на світ, „таргі“, а журналіст, що має написати вражіння, закупив би солідну „Злоту панно“ і напівправду писав би аж курілося би. Недодавність виставців тут каригідна, але й надолужив собі так, що просив показати мені, як горить модерна спіртова машинка, робив міну й торгувався, якби хотів купити чотири і врешті ширю подякував, бо не мав грошей ні на одну (10 зол.). Є в цьому павільоні ще й інша цікава річ: ляльки, які наглядно й недовозначно показують, чому не треба пити денатурату. Остання з цих ляльок сидить за кратами, але це переборшено: за крати можна з нас попасти, не бачивши й капітани денатурату.

Другий павільон, призначений під „людову штуку“, настільки цікавіший, що в ньому трохи люду і трохи штучно. Є тут все, що хочете й не хочете і я, що напр. ніколи в житті не хотів юхтових чоботів, найшов їх серед вишивок та інкрустованих юробок на почесному місці. Є в цьому павільоні багато нашого: ліжники, килими, кераміка, топірці, кожухи і т.д., але хто казав би, що це український павільон — помилявся би. Я думаю, що польський людовий промисел і без цього, що я вичислив, мав би чим заімпонувати своїм землякам, які й так дивуються з цих скарбів своєї авадтури і кажуть:

— А русіні мувилом, псжкреф, же то їх. Не відзі пан картчкі? Виразне написане: Польске виробн крайове.

Таку розмову чув бодай я і то біля того першого на цій виставі гуцула, якого запхав в сінях в кут, так що найти його важко і який намагається говорити по польськи, але „присядобжає“ так, як у своїй Річці. Азім аїш, як кожний наш брат, скромний і в сінях йому добре, хоч має найкращі експонати з цілого павільону.

У третьому павільоні, де цілу стіну забрав „Радіон“, найцікавішим експонатом є одна моя знайома, гарна чорняка (знаю, що незміжна й тому так детально описую), яка з алячності, що я всімхнувся до неї, обфуквала мене якимсь пахником і дала мені рекламну шпичку до зубів. Прилюдно заявляю їй, що скільки разів шолопатиму з зубів, згадувати му її — панну Сою. В цьому павільоні продавали ще якийсь жіночий лік і я купив першу річ: Не той жіночий лік, бо я не жінка, а „Холекіназу“, таку потрібну кожному спіробиюковій української преси, що має вишарпані нерви, розбитий катаром шлунок і інше професійне жовчече каміння.

По другому боці дороги, у т. зв. волоконному павільоні, не найшов я волокна, а безліч порцеляни, книжок й образкових реклам „Із-те до Італії“. Хотів був спитати, як їхати, коли грошей дасть біг, але потім подумав, що ще вважатимуть мене божевільним і дав спокій. Дарма, що це питання дуже актуальне і тут найшов я гуцула, Медвідчука з Річки, що аїш-віть коли я до нього говорив по українськи, відповідав згідно з традицією „таргів“ урядово, — даді стійло Мих.Хамули, найбільше імпозантне українське отійло на „таргах“, пошекилимів. Недалеко нього продають карикатурні фігурки марш. Піасудського з порцеляни і рекламують:

— Остатне дзяджі по злотему. Варта дзі і пул!

Потім пішли чергою інші павільони: ПКО і нафти, до яких я не зазираю, бо не цікавлюся ні фінансією ні не продукую рони, павільон з величезними аблукками і квітами, павільон з

ВЖЕ надійшли до Галицького Ма-
газину Новин, Галицька 15,
найновіші матеріали на сезон осінній і зи-
мовий — по цінах найнижчих.

Один день у Льондоні.

Кореспонденція про кооперативний конгрес.

Льондон, 9. вересня 1934.

Чотирнадцятий всесвітній кооперативний конгрес (цим разом у Льондоні скінчився 7. ч. м. З жовнем прощалися делегати (а було їх коло 500 з 32 держав в Європі, Азії, Америці, Австралії й Африці) взаємно і з англійськими товаришами, знаменитими господарями конгресу і з Льондоном, що тимчасом зібрав аж 8,200.000 мешканців, і з цілою чудовою Англією.

Другий день, 8. вересня, був останнім днем національної англійської вистави кооперативного виробництва. Якже відіхати, не оглянувши її? Далеко вона від середмістя з двірця Вікторії боляй 10 станій треба залізницею перетнути, щоби нарешті дібратися до Кришталіної Палати, де приміщено її.

Уявіть собі серед чудового парку на великій горі палату принайменше десятикратно більшу ніж залізничний дворець у Львові. Це власне й є Кришталіна Палата в її головній галі вистава. Три довжезні ряди кіосків з англійським кооперативним виробництвом. Все тут є, чого тільки забагне добре домашнє господарство. У кількох кіосках роблять найкращі меблі, в інших працюють обивачі, ще далі радіа, всіляке кухонне приладдя, ткальні, краєцькі й шевські робітні, наймодніші ровери з двома сідами, мука з кооперативних млинів, найвибагливіші булочки й тісточки, сири й масло, кооперативні бекони й м'ясо, кооперативна чоколада, кооперативні цигари й папіроси, всілякі мила, пасти й креми і т. д. і т. д. Дійсно, англійська споживча кооперація, яка власними кораблями спроваджує колоніальні товари зі своїх плантацій, опанувала своїм виробництвом всі потреби домашнього господарства! Як на кожнім місці в Льондоні чуємо, що тут власне осередок господарського й політичного життя для цілого світу, так на цій виставі кооператори всіх націй бачили й чули, що також англійська кооперація заняла перше місце в світі.

Що ще цікавіше: англійці, власники найкращого рідного приватного промислу і найкращої приватної торгівлі, масово відвідують свою національну кооперативну виставу. Передовсім жіноцтво. У Франції навіть жінки ко-

операторів не дуже цікавляться кооперацією, а тут день у день безліч народу на кооперативній виставі. І подбалиж про цю публіку англійські кооператори також цим разом. Наприклад: у величезній прибічній галі кооперативні краєцькі робітні демонструють живими моделями жіночу моду. Очевидно, в цій галі повно-повнісенько, дотиснутись годі. В ронді головної виставової галі разурів грає кооперативна оркестра. Серед павз найліпша ревіа. І тут на кісках публіки принайменше тисяч.

При вході на виставу: природної величини модель першої кооперативної крамниці у Рочделі. Такий був початок цього всього в сококових роках минулого століття. А нині — Боже, коли ми дійдемо до такої кооперативної дійсності? Покищо, для нас це тільки ідеал. Але живий ідеал! І на нашій вулиці заграють музики! Побачите!

По виставі — для відпочинку кіно й вечера.

Тутешні кіно, очевидно теж прегарні, але ще й тим цікаві, що можна курити. Отже сиди й курю. На сцені з актуальних новин: королівський син з молодого грецькою княгинєю Мариною. Публіка побожно й задоволено відналяється в цю сподівану пару й радується. Тут скрізь такий порядок справ: 1) Бог, 2) король, 3) традиція й будучина імперії. Навіть, а природи річи передовсім робітничий, кооперативний прощальний бенкет почали співом псалму, а закінчили toastом у честь короля. Шойно по цім toastі вільно на бенкетах а Ан-

**Вкльхіше опалить Вас
NIVEA**

Крем: Зол. 0-40 до 2-60
Олійок: Зол. 1-4, 2-13-50
Pebeco Sp. Akc. w Poznaniu

біжутерію по одному і два золоті та павільон хатної обстанови. У павільоні з яблуками йшла мені сліва в рот і я негайно, вийшовши з нього, купив фунт яблук за 20 сот. в якогось типа, що рахує на вашу оскому і хитро розставив під ним свої паршивенькі вербівки. Був я теж свідком, як може настроїти людину квіт: Якийсь семітський грохадянин агітував, щоб його товаришка піхала у всі далі свій загнаний ніс і приговорював:

— Вонхай, серце, вонхай. Пшеце заплачеш за білет.

Знову у павільоні з хатною обстановою стільки бачив ліжок широких, подружних і мягких, що вийшов такби мовити подружньо настроєний і на момент кляв навіть свою складану каналу, на якій спить щоночі моя парубочка самотність. Та я потішив себе, що й на цих чудових тапчанах і ліжках спиться так, як і на окозотах, аби тільки у відповідному товаристві. Всеж раджу моім нежонатим знайомим не надто приглядатись до цього павільону удвійку: за настроїв не важко, а „таргі“ лежать майже серед піль і левад — кажучи поетично.

В якомусь з павільонів бачив я теж те „ліно-грохове“ краєвого виробу, про яке писали новинки, що ним затроївся якийсь комісар поліції і поїхав з „таргі“ до ліжничі. На місці я ставдив, що це негочне: якийсь тип випив і теж жалівся, що його крутить в середині, але погоділа не приїздила. Сам пішов на погоду. Це вино раджу купити кожному, бо іноді й такого треба в хаті.

Поруч, у великому або центральному павільоні, є повно машин, друків і вистава преси. З машин і виробів важкого промислу імпонував мені найбільш машинки до папіросів, а з преси рекламна табличка, на якій був розкладений і розрекламований „Бунт Молодих“ і якій залізлилися з нього тільки шматки паперу, на доказ чийогось патріотичного обурення. Пеніе, в солідній державі бунт є завжди бунтом і навіть молоді не мають до нього поваги.

Заоаз поруч преси є столи „Льонд“ з пер-

спективами майбутнього: бомбами, масками, газами та показами ран від іпериту. Настроюють вони людину на „мemento“ і блідне поруч них подружнє ліжко, юхтові чоботи з павільону народного мистецтва й навіть „Холєкіназа“ в моїй кишені. Не вмерш від жовчового, киркового чи іншого професійного заміння — то все одно безболісно й мирно скінчиш від іпериту. Сюта все — от що.

З понурого газово-протилежуського настрою вибрав мене шойно дві чарки волинського меду у стійлі відомого нашого п. Дружбяка, таки того з Ринку, що має виключну їх репрезентацію, і вже веселіший ішов я до „Піцикова“ — павільону порцеляни, де за 15 сот. можна купити такого глянцяного слона, як біка; туди вартєб завести якогось слона, щоб раз серед тієї порцеляни обернувся. Ніби його конкуренція стоїть поруч павільоник нашої фабрики кераміки „Око“. Розмальований по українськи, усередні повно чудового полтавського й гуцульського посуду і тільки власник його, арт. різьбар Литвиненко, відповів на мій запит, як йому йде, такою філософічною заміткою:

— Якби на половину йшло так, як я думаю, що піде, то я був би на половину дороги далше, як я є.

Я не мав часу думати над тією проблемою і пішов до павільону „magikia“, де можна лістати паластри на нагнітки, апарати до виробу ковбас і клеї, що ліплять все, до подруж і розбитої голови включно. Там було що оглядати, зокрема цікаві поминчії, що хочуть у вас вмотати нагнітки й ви навіть жол'єте, що не маєте їх (ті руки машинки!). Зате цікавіший був павільон малярів де був я свідком такого факту:

Якийсь громадянин говорив до репрезентанта Булапешту довго по малярськи й добув від нього тільки два слова інтернаціонального характеру, які цей репрезентант кинув до свого товариша:

— Ти, вус зугт ер?

А потім був я ще у павільоні „Лен, конопі, вовна“. до якого залізлися наша Залішч-

чина, Чортківщина, Борщівщина, Яворіщина й інші чисто-польські околиці нашої мамі Малопольщі зі своїми вишивками, веретами, скатертями, фотами й рунтухами — і де я зустрів перший і одинокий на цій виставі український напис: на вивісці стійла „Гуцульського Мистецтва“ з Косова, де примістилося й наше львівське „Українське Народне Мистецтво“ і де завжди усміхнений і завжди оптимістичний (одинокий з усіх виставців „Таргі“) дир. Куріленко, має для кожного таке тепле слово, як тепла кольористика його килимів, теж одиноким мистецьким килимів на тій славній львівській імпрезі.

І — на тому кінець. Кілька павільонів („Варшавянка“, „Гон“, „Селянка“) де чудово грав джез і з яких пахло печеною рибкою та гарячою кавою, мусів я всупереч 100-процентному настрою, виключно з бюджетових мотивів залишити, так само, як понурим вихром безнадії пробіг я повз павільони Львівського Бровару і Буського Пива, де мої щасливіші знайомі пили золотий пінистий трукон. Я був у такому настрою, як та чорнявка з „Джелятерії Італіяна“, що мокла на дощі біля свого ананасового морозива і трохи не кинулася, хлипаючи в її обійми. Забагато було людей і так якось годі було це зробити.

Я хотів плакати і над тою виставою художби, яку я ще оглянув, думаючи застати на ній когось зі знайомих (не дослішно!) і над Льонд-парком, що скреготав карузелью та нужденною імітацією „різенраду“, сипав у простір світла й томи львівських шансерів та аж мавна вхопити якусь Марисю й віскаючи закрутитися на карузель, і найбільш над „Тарґами“, яких світла традиція зводиться, як усе на світі, до того, що врешті в їх назви пічнуть робити жарти й приповідки й не буде таких, які навіть з редакційною картою йшлиб на таку „гранду“.

Але проте мене що який час побачите на „Тарґах“. Є там один експонат, до якого скільки не приглядаюся — щораз цікавіший:

Має білі кучері, темнозелені очі й не потребує реклами.

гай курити. По актуальних в кінці і продукційх знаменитої оркестри — властива вистава: Історія дому Ротшильда. Добра жидівська пропаганда. Вирей як її треба здійснювати в кінці. З оплесків публіки виходить, що сучасна Німеччина загостро прихильна тут не має, що Берлін зумів у цьому році втратити тут чимало.

Для відміни — вечора в дійсній китайській ресторані. Всі страви китайські. Гості їдять паличками. Цієї штуки не втну, тому дістаю ложку й вики. Смачно заїдаю „гар ау гей чар-суй“, себто якість різної з курятини, рибу, китайських грибів, бамбуса й Бог вість ще чого і попиваю зелений китайський чай без цукру. Прислуга біла. Еспанська чи португальська. Англійки спокосніку визнають свій „расизм“ і до такого діла не беруться.

Вже пізній вечір. На вулицях море світла і звичайний пекельний рух авт і автобусів.

Але цим разом ще й людський крик. Це голосна пропаганда тутешніх фашистів і комуністів на звітний мітинг. У Гайд-парку звичайно. Ізвуть поруч обидва пропагатори, розкидають листочки і голосно закликають усіх на свої звітні демонстрації. І один й друга пропагатори тут не велике діло. Демократична традиція тут особливо сильна. Всеж таки ціла поліція на сторожі.

А якша пропаганда? Є тут і вона, вчора мав нагоду переконатися про це на обіді в домі одного нашого старого, доброго приятеля, але коли зважити чим є Лондон і Англія і чого вимагає наша справа, то треба її також тут — і передовсім тут — десять разів більше. Очевидно розумної, поважної пропаганди. Не деінде, тільки в Парижі, в Римі і передовсім у Лондоні! Це стара наша думка, але вічно важна. Дуже важна!

О. Д.

Мундуркові матеріали найдешевше
купиш у **ВЛАДІСЛАВІ**
вул. Воїнів ч. 12. — ГАНДЕЛЬМАН.

Тогож дня всі визначні громадяни підписали на нараду. Обговорюючи раніше події, всі дійшли до переконання, що лиш „у своїй правді“ — свої права. Тому одностайно рішили будувати в Клепарові свою церкву. На місці заввався комітет її будови. Вийшли з нього в першу чергу ті, що будували колишній храм, а крім них: бл. п. Осип Ганевич, заступник уряд., с. парох Вовча на Лемківщині, бл. Володимир Маєр, Іван Вертипорох, Осип Вертипорох, Мих. Чапран, бл. п. Ілля Цюприн, Іван Олійник, Клим Жмур, Дмитро Сорока, Методій Вардуб, бл. п. Осип Гордон, бл. п. Іван Лабінський, Іван Мацелюх, Василь Паньків, бл. п. Микола Ломача, бл. п. Гунька, Павло Тимчишин. Рівночасно також для рішено заложити читальню „Просвіти“ і збудувати читальню домівок, щоб клепарівці мали де сходитися з обговорювати свої громадські справи. Так день Йордан 1908. р. став днем пробудження релігійної і національної свідомості української клепарівської громади.

Розпочалася шира й успішна праця. Засявана загальними зборами в дні 8. жовтня 1908. р. читальня „Просвіти“ стала осередком всього громадського життя. Поміщувалась вона спершу в домі п. Івана Вертипороха, опісля у бл. п. Сави Загородного, який збудував на ту ціль свою поверхню 90 м². Читальня організувала при собі всіх тих українців, що досі гуртувались у місцевій польській „Соколі“ та працювали навіть у його старшині. Великі заслуги у цьому положили бл. п. Клим Жмур, уряд. „Двістра“, Іван Олійник, залізничник, бл. п. Захар Маринчук, телеграфіст, бл. п. Микола Ломача, трамвайр, бл. п. Степан Гурницький, купець.

Одноразом піднято живу збіркову акцію на купно площі під церкву й читальню. Вже 3. 11. 1908. р. куплено за ціну 13.500 австр. корон гарно положену площу під церкву й читальню. Праця коло площі була величезна: тисячі фірм завезено на неї, аби відповідно піднести її рівень.

З весною 1909. р. розпочалась будова читальної домівки. Велику поміч у цьому діств Клепарів від бл. п. інж. Івана Левинського, професора львівської політехніки, який безплатно виконав плани, вів будову та жертвував навіть частину будівельного матеріалу.

Повчаюча історія.

Як львівське передмістя Клепарів абудувало в себе церкву.

Перед нами невеличка книжечка пера о. Володимира Яценкова п. п. „Сторінка з історії Клепарова“, в якій описані заходи мішанства й робітництва того передмістя для абудування рідної церкви. Історія заходів така цікава й повчаюча, що уважимо за вважано позначити з ними широкі круги українського громадянства.

Клепарів був донедавна самотією підльвівською громадою, в якій український елемент творив завжди повалу силу. В 1910 р. австрійський перепис населення виказував у Клепарові 1.441 душ греко-католиків, що становили тоді 21 проц. загально населення того передмістя. В 1933 році жило у Клепарові 2.198 греко-католиків. Перед двома роками Клепарів, як і інші львівські передмістя, прилучено до Львова.

Клепарівські українці, як і поляки, не мали цілі століття своєї церкви. Українці ходили до далекого св. Юра, або до церкви св. Пятниць, оо. Василіян, а навіть до княжої церкви св. о. Миколая та до церкви св. Теодора, по якій залишилась нині лиш назва площі. Полякам було легше, бо вони мали костели значно ближче Клепарова, от хочби костел св. Анни і костел св.

Мартина. Греко-кат. клепарівці належали до 27. липня ц. р. до міської парохії при церкві св. Пятниць.

Зі зростом греко-кат. громади стали наші люди у Клепарові відчувати чимраз дошкульнішу потребу власної церкви. Та не довіряючи власним силам, клепарівські українці вийшли в 1904. р. до будови Божого дому — спільно зі сусідами поляками. До комітету будови увійшли зпоміж українців: урядовий місцевий школи п. Чиж, бл. п. Іван Романюк, бл. п. Сави Загородний і інші. За їх заходами все українське громадянство Клепарова щедро причинилось до будови Бо було сказано, що кожною третьою неділю греко-католицький священник буде в тім спільнім храмі відправляти богослуження.

Одначе до греко-католицьких богослужень у тім храмі не дійшло. На Йордан 1908. р. українці зібравшись із запрошеним з міста священником на Службу Божу. Та двері храму були замкнені для них. З болочим розчаруванням відійшли. Богослуження в той пам'ятний день відправилось в домі п. Івана Вертипороха, звідки вийшла процесія над річку, за залізничним шляхом, і там відправилось Йорданське водосвяття.

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА“ З ДНЯ 15. ВЕРЕСНЯ 1934.

М. ГАЛУЩИНСЬКИЙ.

59

3 Українськими Січовими Стрільцями.

СПОМИНИ З РР. 1914—1915.

Ось (пропамятне письмо):

ВСТУПНІ ДОМАГАННЯ, КОТРИ БОЕВА УПРАВА СТАВЛЯЄ ЯК УМОВИНУ ПОХОДУ УСС З ТУРЕЦЬКОЮ АРМІЄЮ.

а) Домагання конечні:

1. Довіл на абирання резерви для першого полку УСС (т. зв. запасна кадра).
2. Безплатне іменування шарж в першій полку по предложенні.
3. Безплатне стягнення УСС з боевої лінії.
4. Вибір УСС до задуманої виправи тільки на основі зложеної Боевою Управою лісти, на яку приймали би і стрільців з його полку і інших, ще незаприсяжених.

б) Неконечні, але важні:

1. Загальний дозвіл на творення другого полку УСС, що мусів би бути виданий вже тепер.
2. Запевнення, що 1-ий полк УСС буде доповнений до висоти 5.000 люда.
3. До кожного відділу малярських і німецьких полків слід прибрати УСС у характері перекладчиків та інформаторів, оскільки ті полки будуть брати участь у воєнних операціях на українських землях як у Галичині й Буковині, так і в Росії.
4. УСС мають повинити етапну службу на українських землях всюди без винятку.
5. Довіл на організацію офіцерської і під-офіцерської школи для УСС.

ДОМАГАННЯ Б. У. ДОТИЧНО САМОГО ПОХОДУ.

1. Німеччина, Австрія і Туреччина мають зложити обов'язуючу заяву, що на випадок перемоги над Росією з українських земель буде утворена самостійна Українська Держава. Це становить союзних держав оголошене публічно в маніфесті, що його видадуть союзні держави при вступі військ на українські території.

II. Боева Управа доставляє на турецьку експедицію покищо 400 людей, вибраних Б. У. і зпоміж вже існуючого полку УСС і зпознього, а австрійська найвища воєнна управа звільнить зпоміж українців, що служать у зійську, таку кількість і таких офіцерів чи під-офіцерів, скільки і які покажуться конче потрібними. В міру потреби і за взаїмним порозумінням число легіоністів буде побільшене.

III. Союзні держави гарантують, що УСС при турецькій армії будуть сповняти виключно отсі військово-політичні задачі:

- а) служити інформаторами і перекладчиками для порозуміння між населенням і турецькою армією;
- б) адмініструвати заняті місцевості у змислі військової адміністрації;
- в) повинити службу етапну при допомозі турецького загального ополчення (ляндштурму) і місцевих чинників;
- г) вести агітаційно-освітлюючу роботу серед українського населення.

IV. Всі три союзні держави, тобто Австрія, Німеччина і Туреччина забезпечують виконання отсих умовин:

Відділ УСС, який з турецькою армією перейде на території російської держави, буде влучений до армії одної із союзних держав і як частина тоїж армії користатиме з права комунікації.

2. Відділ УСС може бути ужитий лиш у безпосередній війні проти Росії і лиш на землях, заселених українським населенням.

3. УСС дістануть повне, добре і новітнє озброєння, умундування, виєкіпування та муніцію.

4. Відділ УСС дістане матеріальні засоби, що запевнять їм удержання аж до кінця війни.

5. Родини УСС дістануть забезпечення на час війни і то найменш в такій висоті й розмірах, як дістануть родини австрійських піротерів від фельдфебля в гору та офіцерів від лейтнанта в гору; забезпечення у вище означених розмірах і висоті дістануть і в часі війни і по закінченні війни родини погиблих УСС — аналогічно до постанов австрійського закону про підмоги і забезпечення родин членів австрійської армії.

6. Інваліди УСС будуть побирати і в час війни і по закінченні війни від австрійської та пак німецької держави платню, відповідно до їхнього військового ступня і роду каліцтва, а значе ця платня не може бути нижча від інвалідських поборів фельдфебля австрійської армії.

7. На час походу буде доставлена УСС фахова лікарська опіка і забезпечення в медичні матеріали.

8. Ранені і недужі УСС найдуть притулку у військових шпиталях союзних держав і будуть тамже коштом тих держав удержувати й лічені.

9. При турецькій центральній військовій владі в Константинополі буде утворена делегація Б. У., зложена з чотирьох делегатів, у тій одній фахового офіцера і трьох цивільних; та делегація буде вести і заступати справи УСС у турецькій армії.

10. При найвищій турецькій команді, а також при кожній команді тих турецьких оперу

скаже про себе кожний, хто прийде
до Великого Театру

„Панна Малічевська“

Ф. Ожеховський Найбільший вибір. — Найнижчі ціни.
Львів, Ринок ч. 29.
278 183—7 Телефон 25-55.

Найбільший вибір. — Найнижчі ціни.
Львів, Ринок ч. 29.
 978 183-7 Телефон 25-55.

АРХИТВІР АНГЛІЙСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ
ЕМІЛІЯ БРОНТЕ

БУРЕВЕРХИ

Окрема книжка на гарному папері, 278 стор
у перекладі М. РУДНИЦЬКОГО.
Обмежена скількість примірників.

ЦІНА 2 ЗОЛ. 50 СОТ.

Для передплатників „Діла“ 1 зол. 80 сот.
Пересилка 50 сот. більше.

Міжнародний летунський турнір. ЗМАГУНИ В РИМІ.

РИМ, 12. 9. ПАТ. На летовищі в Літоріо під Римом осіло загальом 23 літаків, з того 9 польських, 8 німецьких, 3 чеські, 2 італійські і 1 англійський під польськими барвами. Досі відступили від чаленджу 5 німців, 3 поляки і 3 італійці. В Неаполі залишився мабуть від дальших змагань.

ПЕРЕДОСТАННІЙ ДЕНЬ ЛЕТУ.

ЛІВВІВ, 13. 9. ПАТ. Сьогоднішній денний етап окружного лету довгий на поверх 1.300 км., отже належить до середніх. Летуні, які сьогодні вилетіли з Риму, полетять на Риміні понад Апеніни. Цей відрізок довгий вправді понад 230 км., не належить до легких. По дорозі знаходяться гори до висоти 1.400 м., часто в мряці. З Риміні траса веде до Загребу. В простій лінії можна би перетяти Адріатичне Море (коло 120 км. лету) і виходячи на порт у Полі, дістатись до Загребу. Однак чаленджовий правилник наказує надробити дорогу (510 км.) і летіти здовж італійського побережжя на Триєст. Летуні залишають Венецію на право у віддалі тільки 20 км., летячи над урочайною льомбардською долиною. Ще перед югославською долиною летуні мусять набратись висоти, бо чекають їх знову гори, що доходять до 2.000 м. Набравши бензини в Загребі, летуні полетять до Відня, віддаленого на 270 км. Після вистартування з летовища з Ашерн приходить найкоротший відрізок лету небагато понад 100 км. Відень-Брно, після чого летуні осядуть у Празі, віддаленій тільки на 186 км. У Празі летуні проведуть ніч і на другий день ранком вирушать до останнього лету, що веде крізь Катовиці, Львів, Вильно до Варшави.

У ПРАЗІ.

ВАРШАВА, 13. 9. ПАТ. Сьогодні між год. 5. і 7. ранком летуні, що беруть участь в чаленджу, вистартували з летовища Літоріо під Римом до дальшого лету в напрямі Загребу. В год. 10.19 летун Владаркевич осів у Загребі.

БРНО, 13. 9. ПАТ. Перший осів тут Владаркевич в год. 13.10, другий Дудзіньський в год. 13.25, Остеркам в 13.40.

ПРАГА, 13. 9. ПАТ. Перший осів тут Владаркевич в год. 14.10, далі Дудзіньський в год. 14.21. На летунському майдані витали летунів юрби народу.

Селяни настроєні ворожо.

Орган Комінтерну, московська „Правда“, містить у дальшій черзі статті, в яких показує, що селяни поважної більшості совітських округ саботують хлібозадачу й тому цьогорічний план хлібозаготівлі ледви чи буде переведений. Як виходить зі статей, в багатьох оселях підтримують теж місцеві комуністичні організації, зокрема на Україні, антибольшевицькі й ворожі Совітам тенденції селян-одиночників та колективів.

Мусоліні радить замкнути масонські льожи в Австрії.

ПАРИЖ, 19. 9. КАП. Французька преса повідомляє, що Мусоліні пропонує австрійському урядові замкнути масонські льожи. Як розійшлася вістка про це, найвеличавіші брати: Ежен Ленгоф, бувш. великий командор Найвищої Австрійської Ради та бувш. міністер д-р Курт Райхель зголосили виступлення з австрійської масонерії. Віденську льожу масони покидають масово. Треба зазначити, що 80 проц. австрійських масонів це жиди.

3 нових видань.

Улас Самчук. ВОЛИНЬ. Роман-хроніка у 3-ох частинах. Відбітка з ЛТ-наук. журналу „Девони“, Львів, 1934, ст. 215.

Відбітки, що виходять окремими книжками, роблять часто кривду авторам, які заслуговують на щось більше, як на латанію журналів т. зв. „продовженнями“. Коли це повість, наш читач — у протилежність до європейського, що заохочується фрагментами, поміщуванням у періодичній і неперіодичній пресі — пригадує собі, що „десь уже з цього щось читав“ і має ще одну книжку „за собою“.

Повість Уласа Самчука „Волинь“ може туголиво викидати читачів не тільки тому, що це відбітка і не тільки тому, що цей великий том покрито перша її частина. Повість ця належить до роду літератури дипломатичної, мовчки бойкотованої нашою інтелігенцією, яка віддавна не читає книжок, де змальований селянський побут. Ця інстинктивна нехоть до тієї літератури має вже свою історію. Галицькі письменники назагал неспівако оповідали про селянське життя; зрештою навіть напцікавіші сюжети, коли їх повторити сто літ, можуть згудітися, незалежно від патріотичних настроїв громадянства.

Коли скажемо, що Улас Самчук дає повість у дусі Паласа Мирного, ні трохи неперестарілу, живу, цікаву — скажемо комплімент, що мало кого заохотить взяти її в руки. Трапилось так, що я читав її безпосередньо після повісті І. Липи „Козаки в Московії“ і загартував свою лютю до нової „примусової“ лектури. Якою свіжою і ненадуманою видалася мені буденщина Самчукових героїв після аватаристичної виправи Липових лицарів! Тут дрібні проналізиви спостереження, на низані на одну психологічну нитку, що охоплює щораз ширшу сферу людського життя, там події, якби з історичного документу, подібного до сотні інших, давно вже нам відомих.

Самчук змальовує нам боротьбу нашого селянина за землю: як він усі свої думки та всі свої сили підпорядковує свідомості, що треба щораз більше ґрунту для дітей, які підрастають, щоб не бідували, як він. З тією любов'ю до дітей звязана так само непереможна, напів лесамовита любов до землі, яка висмоктує з хлібороба всі соки, ридить у ньому своєрідну гордість, заважає і нічим незамінну насолоду.

Поруч цього головного мотиву розгортаються ще інші: родинна атмосфера голосних клопотів і тихих радощів, а головне — дозрівання дитини. Самчук дає мистецьку аналіз фізичного та психічного розвитку молодого сільського хлопця, — аналіз, якого не знайдете в нашої літератури ні в такій ширині, ні з такою тонкістю переведеної. Могутня постать голови річної Матвія нагадує в неодному моменті похмурого героя Гамсуєвої епопеї „Благословенство Землі“: — ця згодка так і підсуває думку, що Самчук пішов за протилежним мотивом, ріднішим світові нашого селянина, змальовуючи не благословенство, а прокляття Землі.

У добі, коли автори, головне молоді, ширять погляд непроглядними чужими небесами, щоб знайти новий сюжет і ніякують на білих тінях власної блідой уяви, поява такої повісті як Самчука, що передає реальне життя, яке знає і розуміє, — рішче і радіше явище. Письменник, що в насолоду відтворює хочби найдрібніші моменти найдрібнішого чужого життя — зупиняючись на них теплом свого серця і проблисками ворухки рефлексії йде за інстинктом, який більше варт, ніж намагання „кинути високу ідею“ — покладену апріорно, вимучувану міркуваннями та постановами, дочіплюваними до неї, як до дотактами.

Має Самчук ромахи, природний гін, що заливає слова кров'ю, — має великий запас народних, соковитих висловів, які вилізуються самохітно у неодику оригінальну метафору. Знаючи умовина праці наших молодих авторів, не можемо дивуватися, коли їх твір показується на людях так само, як часто і сам їх автор: недбайливий в одязі, непричесаний, навіть неохайний. Про такі твори як „Волинь“ ніхто не скаже щого з доромом, тільки з жалем, відхвувши: як він міг би виглядати, перейшовши через руки літературного кравця і стрижня!

Зараз після першого розділу вражає читача те, що тільки він один має заголовок — усі інші значені тільки римськими цифрами. Що більше навіть і ці цифри зазначені тільки випадково: автор, загнаний у рукопис, раз давав зірки там, де зупинявся у розділі, то знову вкладав у розділ оновлення, що повинні би для самого настрою кінчитися зупинкою.

Необхідна примка для нашого села. Тут на недалекій відстані сільських самоуправних установ

Новий Самоуправний Закон

враз з

виборчим регулям ном

Ціна тільки 200. 000 (з поштовою пересилкою 0.95 зол.). — Заказувати в Адміністрації „Діла“ Львів, Ринок 4 10

Барвіста багата мова Самчука, позначена сам-там недоглядами і ляписами, які вставив би в одному фейлетоні. Вибираємо з них не з мудрацтва, або з педантизму, а з виправдання: чому такої недостачі не можна промовчати. Повість Самчука, хоч не сільська — одна з найкращих наших книжок за ці роки: одна з рідких тим, що можна до неї татися, почувати, що ми не втратили з нею за одним віддіхом, як це буває з більшістю наших книжок.

Втілює у себе такий опис:

„Другий ранок — недільний ранок. Проїздив би в одному фейлетоні. Вибираємо з них не з мудрацтва, або з педантизму, а з виправдання: чому такої недостачі не можна промовчати. Повість Самчука, хоч не сільська — одна з найкращих наших книжок за ці роки: одна з рідких тим, що можна до неї татися, почувати, що ми не втратили з нею за одним віддіхом, як це буває з більшістю наших книжок.

„Пасіка нагадує забутий музичний інструмент. Хтось вдарив по його струнах і вони зазвучали, заливаючись з далеким, далеким дивом. Птахи несуться звідти з півдня, завіса синяві горить позолотою хрест і біліє над горами і зеленію струнка прадання дівинища.

„Воздух насичений медоюми випадає з роздзявлених уст квіток, совають свої тили залі димілі з набухлими неграбними лавками. Великий квадратний пилат притучої хитини в якій довго живе пічна роса, загадує перелив килим, тонкої тканини, роєстелення тут і там якоїсь урочистості. Від нього довгою стрічкою стікаючи до зеленого запуту дубняку, блимає грічка, обсипаної міридами, балери бджілок.

„Чекайте. Зараз із темного дубового гніздяйдуть якісь величні люди зі співами і гімнами. Вони пройдуть повільною дорогою між гріччи і зупиняться на розстеленому килим конюшини. Давони литимуться просто з неба. Сонце співатиме святій найбільшій гимі. Їм від хмарок, що нечутно, мов дихання, несуть свої прозоросрібні вуальки, торкаються димних пісень землі, підходять їх і віднесуть, не несуть...“

Можете це і не дуже оригінальне, мало моральне, але достроєне до побутового тла. І не дивуйте, описів таких небагато: всі вони короткі, замкнені, наче кілька акордів увертюри до щ.

Тим більше вражають скреготи: „мислячи, „само головне“ зам. найголовніше, „самий безпечний“ зам. найбезпечніший, „тоді болить жиська“, „душу роздираючий концерт“, „то (зедви) світає“, „сми(!)калка“ зам. глина розум; „я до вас по ділі“; неособові форми привільно вжити: „Опочатку то йшлося (жиль)“ зам. „ніс його обмаровано“ зам. обмарований; „застелюється настільники, втрається паска“, „завіс галицькі впливи: „після“ у значенні позначки odlug; „після нього“ замість на його дум, „ходить про те“ зам. іде про...; „так заховали“ зам. „такий зах“; „нічого не акурал“ (wals); „почав ходити до камяно“ (!), „мимолі“ (!), „кпаяться з мене“, „вилежались“, „потім руки“, „керпатий“, „пречандали“, „почекував“, „переберав“, „метець“, „скризь“, „зупинився“, „щоб розчутися про ті землі“; „топ хлопцям не можна витримати від реготу“; „значині: „тоді хлопці не можуть витримати“; „Для (!) Насті такі слова подобаються“; „Там було досить займаноного“; „Пожирая (!) комний тембр (!) розважливого (!) з просоюванням (!) голосу“.

Все це наче роботиння на личку краху.

Присилайте передплату!

Найбільша і тому
найдешевша українська
кооперативна

ДРУКАРНЯ „ДІЛО“

виконує в найкоротшому часі
твори, брошури, афіші та всілякі
інші друки. — Ціни дуже низькі.
Адреса Львів, Ринок 10.

Зловживання в Московському тресті.

Чергова велика панама Совітів.

З Москви повідомляють, що контрольна комісія, назначена урядом, викрила під час контролю московського бавовняного тресту великі зловживання у фабриці „Красная армия і флот“. Особи робітників далеко не доходять до приписаних норм видатності. Фабрика виробляє теж гірший, як назначено, товар і майже дві третини його визнали непридатним до вжитку. Варстатів саці такі занедбані й неохайні, що дуплині машини спричиняють постійні прориви в роботі. Контрольна комісія знайшла в одному тільки варстаті 20 кг. пороку. За час одного року мусіли змінити 4 рази керівних урядників. Технічних провідників роботи змінюють постійно. Навіть робітники змінюють за часом місце праці й тому не можуть вишколитись. Очевидно, ці явища впливають дуже деморалізуюче на дисципліну праці.

Міністер Косцялковський на Волині.

Агенція „Всхд“ повідомляє: „Міністер внутрішніх справ Зиндран-Косцялковський відбув кількадезний інспекційний подорож по волинських повітах у товаристві начальника національного відділу при м-стві внутрішніх справ Сухенка-Соханького. Міністер стрівся в тій подорожі з представниками місцевої суспільності. У промові до населення міністер підкреслює, що в своїй політиці на окраїнах буде керуватися ідеєю братнього співжиття всіх мешканців окраїнних повітів, без огляду на національні та релігійні ріжниці“.

НОВИНКИ

— ПОДАЄМО ДО ЗАГАЛЬНОГО ВІДОМА, що всіякі оповістки про загальні збори, концерти, візити, товариські сходини, посмертні згадки та вістки особистого характеру міститимемо тільки за оплатою. — Адміністрація „Діло“.

— Робітни футер Юліана Глушевського, Львів, пл. Капітульна 3, I. пов. Тел. 54-46. Приймає футра до перекошу на літо 1287 39-2.

— Затверджені владою Косметичні Курси з правом видавання дипломів Стефанії Гавришечко, Коперника 42а/II, телеф. 72-18 додаткові вписи. Практика у кабінеті „Distinction“, отвертий цілий день. Поради відкрито. 298 3-3.

— Гребені, пансіон „Яблонських“ 30 покоїв у центрі, близько станції, почта, відступамемо в арсенал. Зголошення до 20. вересня ц. р. 302 3-3.

— Відповідна дорога до закупки студентського мундuru, плаща та мундuru військового підготування є лише фірма А. Віттельс, Львів, Ругівського 7, напроти катедр. Ціни мундuru від 25 зол., плаща від 45 зол. 21/80 2-2.

— Пошесні недуги — червінка, тиф — ширяться даліше. Одною з причин того невідомого явища є наша неосторожність і небайдливість. Ради власного здоров'я треба вистерігатися споживати немітні овочі, як теж споживати молоко невідомого походження. Ізражене дуже часто бактеріями згаданих пошесних недуг. Найліпшою запорукою є пастеризоване молоко, позбавлене всіх хвороботворних бактерій. У нас продає його „Маслосоюз“ у всіх своїх крамницях і доставляє до дому на замовлення телефонічне (ч. 81-04 або 43-96), або особисте, в котрій-будь крамниці „Маслосоюзу“.

— Правильний відпочинок при скляній добірності чаю з незриваними тісточками і пірижками чи при філіжанці найкращої кави з бузюкою може кожний укласти. І укласти

найти тільки в цукорні Д. Стецькоґа при вул. св. Миколая напроти старого університету.

— Особисті вісти. П. Олена Дроздовська зі Львова, б. учениця В. Музичного Інституту ім. Лисенка, покінчила цього року віденську консерваторію Neues Wiener Konservatorium із відзначенням.

— Радіові репортажі з летовища в Скинові. В п'ятницю і суботу будуть осідати на летовищі в Скинові чаленджові летуни. Львівська радіостанція рішила інформувати про хід лету тих усіх, що не зможуть прибути на летовище. Впродовж двох днів на скинівському летовищі будуть робити службу функціонари радіостанції, що інформуватимуть мікрофоном про прилет кожного літака. Правдоподібно вже в п'ятницю в год. 8. будуть інформації про прилет перших змагунів. До радіослухачів промовлять теж летуни, яких представники радіостанції запросять до мікрофону. В суботу в год. 18 п. Гелена Вольська виголосить фелетон, в якому представити свої враження з перелету чаленджових змагунів понад Львів.

— Чалендж у радіо. Доповняючи вчорашню вістку про радіопередачу чаленджу, повідомляємо, що львівська радіостанція надаватиме з летунського майдану у Львові ще 2 аудіції в п'ятницю 14. ц. м. в год. 8.45—9.10 і в год. 11.20—11.35.

— Громадські хроніки до записування важніших подій у громадах. Союз сільських громад приступив до введення в громадах „Громадської хроніки“, в якій записували би важніші події з життя громад. Так муляшено би на будуче праці над історією та монографією подлинних громад. Громадську хроніку мають вести на основі форми, однакової для всіх громад. Міністер внутрішніх справ видав до воєводів об'явку піддержувати ініціативу громад у справі ведення хронік.

— Хто виграв на льотерії? В нинішнім тягненні Держ. Класової Льотерії впали виграні на такі числа: 50.000 зол. на ч. 124608, 10.000 зол. на ч. 40403, 97581, 141491, 167985, 10.000 зол. на ч. 8004, 24804, 78787, 89019, 156739, 5.000 зол. на ч. 14672, 41165, 63173, 105978, 118660, 147566, 162872, 5.000 зол. на ч. 128213, 2.000 зол. на ч. 18571, 33683, 50572, 52816, 59558, 61697, 80665, 90673, 91034, 92244, 98429, 110855, 122764, 127929, 155464, 2.000 зол. на ч. 641, 11129, 19954, 28298, 30212, 40846, 51409, 75209, 115474, 122886, 130434, 148588, 154656, 164466, 1000 зол. на ч. 5263, 7124, 7455, 9576, 9931, 18848, 19879, 23908, 23962, 25975, 37088, 38567, 40985, 41388, 50870, 59007, 65726, 67934, 71581, 73543, 80239, 90547, 93546, 95090, 98527, 99737, 103926, 105780, 136683, 137169, 137629, 138825, 143332, 144857, 145413, 145755, 146073, 148135, 152798, 153320, 158585, 160024, 164342, 167992, 168698, 1000 зол. на ч. 2203, 4689, 7322, 10446, 41905, 42568, 47418, 54433, 61048, 83004, 85752, 98291, 104412, 108676, 110043, 111991, 118125, 123833, 132065, 138981, 140834, 147848, 151150, 152322, 154439, 156552.

— Папір подешевіє. В папірничих колах кружнить поголоска, що в найближчому часі зазначиться дальша зniżка ціи паперу. Купці, що ведуть торгівлю паперовими виробами, на основі тих поголосок здержуються з видаванням нового ціниці. Зніжка має сягати до 10 проц.

— Туристичні фільми. З ініціативи візиту туристики польського м-ства комунікації накрутять кілька туристичних фільм.

— Жінка в ліжку під пам'ятником Собієвського. В середу 12. ц. м. мало середмістя. Львові десь біля 10. год. ввечері небяжко сенацією: жінка три жінки принесли під пам'ятник хор. Собієвського складане ліжко, дві з них пішло, а третя розложила його на підставці. Ліжко

й лягла спати. Ліжко, до тогож з жінкою на ньому, викликало навіть у ту пізну пору сенацію і надовкола незвичайної нічліжниці зібралася така толпа, що поліцей не могли до неї дотиснутись. Шойно надіслана поліційна таксіка забрала „злочинницю“ з її постіллю на комісаріат, де виявилось, що це безробітна зарібниця, 42-літня Марія Мельник, яка аж такою демонстрацією хотіла звернути увагу на своє катастрофічне положення й нужду. Нещасну взяв в опіку марістрат.

— Спільник Цибульського на волі. У львівському суді відбулася відклична розправа проти вольного університету, фр. Обача, засудженого 17. липня ц. р. за те, що дав відомому львівському опирів Цибульському ціиціккі, на 6 міс. в'язниці. Від цього присуду Обач відкликався, а суд, беручи під увагу факт, що 45-літній Обач втратив посаду, відпуктував вже досі свою провину, та що якби не злочин Цибульського, він за ціиціккі, вартості 30 сот. дістав би асього кілька днів арешту — затвердив вправді йому кару, але завісив її на 2 роки. Обач вийшов з в'язниці на волю.

— Львівська хроніка. Апеляційний суд зменшив покінченому гімназистові Ізид. Бомзе, засудженому в Самборі за ошукаństwo на 3 роки в'язниці, на півтора року. — Стверджено, що десператом, який кинувся під потяг на Перемішці, є шаєць Ян Мазур зі Львова. — У заг. шпиталі помер 18-літній уч. Техн. Школи, Осип Забтоцький з Жоринськ, якого ненавмисне пробив вилами дуже важко його молодший брат Михайло. — Біля чаленджової таблиці на Мерійській площі арештувала поліція відомих злодіїв Голота, Ашкеназового й Біловонієвну, що бушувала серед юрби читачів шоденного вислау цих летунських перегонів. — Маркуса Зільбера арештували за крадіж дорожочинностей вартості 950 зол. у Г. Гданської.

— Краєва хроніка. В коломиїському повіті скофіскувала влада до 100 кг. недержавного потюневого сирівця. — В Перемішці присудили б. власника „Кредитової каси для торгівлі“ Треттера за зловживання на 8 міс. в'язниці. — На 8 міс. в'язниці присудили теж переміського купця Ізака Фельнера, що легковажно висловився про польську державу. — В Протесах пов. Жидачів застрілено в полі Франка Курпеля. Поліція арештувала Івана Черкеса та його сина Миколу, що мали з ним особисті порахунки.

— Великий неврожай у тернопільському воєвідстві. Згідно з даними, що їх зібрав хліборобський відділ воєвідства в Тернополі, неврожай жита в тому воєвідстві доходить до 50 проц. нормальних жнив і обняв ок. 200 тисяч гектарів, або 50 проц. нормального засіву озимини. У деяких повітах поля переорали до 80 проц. Втрати, заподіяні громадам, були дуже великі. Все цьогорічне жито мусять тому вважати запасом зерна на насіння та вчасті на прохарчування міст. Скількиж жита, потрібного для заїсіння, в осені ц. р., обраховують на сто вагонів. Так то тернопільське воєвідство навістила справжня хліборобська катастрофа.

— Нелегальне варення соли. В Текучі пов. Коломиїя поліція скофіскувала 2.300 кг. немонопольної соли. Випродували собі її люди домовим способом. Зроблено на них донесення до скарбової влади.

— Пожежа. В селі Уїзд пов. Рогатин згоріли господарські будинки Онуфрія Собка разом з живим і мертвим інвентарем. Вогонь перекинувся опісля на сусідні господарства. Загальну шкоду обчислюють на 20.000 зол. В часі рятункової акції полеклася тяжко 25-літня Анна Стецька. Пожежа повстала наслідком необережності з вогнем.

— Трагічне жидівське свято. В Самборі відбулася жидівська ярмарочність очискування гробів. Коло 150 жидів зібралось на мості над річкою Млиніською і кидали окрушки хліба в воду, як велить жидівський заичай. Старий пережиллий міст не витривав такого тугару і нагадо завалився. Тільки частина вібраних встигла втекти на беріг, а решта впала в воду. На шастя вода наслідком розірвання тами не була велика, бо глибини не перевищала одного метра. Скінчилось на тім, що люди, між ними багато жінок і дітей, грохи скупались, причому тяжче і легше потонули. Дехто з них згубив у воді дорожочинності, гроші, годинники і т. п. Кілька осіб так сильно потонуло, що мусіли кликати до них лікарі.

— Ще жертви світової війни. При будові дороги Луцьк-Володимир біля села Сернички робітники відкопали гарматне стріляно, що лежало в землі ще з часів світової війни. Стріляно з причини необережності людей вибухло і вбило п'ятеро осіб на місці. Вибух був такий

З друкарні Вид. Спілки „Ліло“. Львів. Ринок 13